

نازنین محمدرضا زاده
دکتری اقتصاد

(پرتو)

طراحی بوم کسب و کار مشاغل خانگی زنان

اهل فن می‌گویند راه توسعه پایدار شهر

از رونق کارگاه‌های تخصصی تولید بومی و محله می‌گذرد

بحران‌های اقتصادی، در پی تحریم‌ها و هم‌چنین از بین رفتن یک میلیون و ۹۰۰ هزار فرصت شغلی به دلیل همه‌گیری کرونا در سال گذشته در کشور موجب شده است ضرورت سرمایه‌گذاری بر مشاغل خانگی زنان، ایجاد اشتغال رسمی و پایدار و تثبیت اشتغال در شرایط کنونی در اولویت دستور کار نهادهای مسئول در استان‌های کشور قرار گیرد. شناسایی و تقویت مزیت‌های شغلی خانگی و خرد در هر استان با هدف تکمیل زنجیره ارزش آن‌ها نقش مهمی در جهت سرمایه‌گذاری برای ایجاد اشتغال پایدار در منطقه، توسعه آموزش‌های کسب و کار متناسب با نیاز کسب و کار منطقه‌ای، بهبود کیفیت فضای کسب و کار و رفع موانع تولید را ایفا می‌کند. توجه به ایجاد و توسعه کسب و کارهای محلی و خرد پربازده و هم‌چنین مشاغل خانگی در حاشیه شهرها با هدف اشتغال‌زایی برای بانوان با در نظر گرفتن مزیت نسبی تولید در هر منطقه، عامل مهمی در جهت کمک به افزایش نرخ اشتغال رسمی پایدار، کاهش فقر و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی و رفاه خصوصا در زنان سرپرست خانوار و رشد تولید در مناطق حاشیه‌نشین است. مطالعه درباره توان‌سنجی محله و توسعه کسب و کارهای تخصصی با توجه به مهارت بانوان در هر محله و توان منطقه موجب تولید بهینه و کاهش هزینه‌های تولید، افزایش کیفیت تولید، مدیریت ریسک در تولید، بهبود سیستم توزیع و بازاریابی و ... می‌شود. بوم کسب و کار محلی برای مشاغل خرد، الگویی برای تدوین و ثبت مدل فعلی مورد استفاده در کسب و کار یا تدوین یک مدل کسب و کار جدید است. به علاوه، به طور خلاصه و سریع، با نمایش دادن جزئیات هر کسب و کار، به مدیران واحدهای تولیدی کمک می‌کند تعاملی بهینه میان بخش‌های مختلف کسب و کار خود داشته باشند و فعالیت‌های خود را به شکل سیستمی و هماهنگ پیش ببرند. بوم کسب و کار یک زبان مشترک برای ارتباط افراد و ترسیم افکار و جمع‌بندی نظرات آن‌هاست. این بوم شامل یک جدول است که از اجزایی شامل زیرساخت‌ها، ارزش پیشنهادی محصول، کانال‌های توزیع محصول تولیدشده، نحوه ارتباط با مشتریان، جریان درآمدی، ساختارهای هزینه‌ای، شریک‌های کلیدی، و منابع مورد نیاز برای تولید محصول تشکیل شده است. این ابزار فوایدی را برای مدیران فراهم می‌کند که عبارت‌اند از: معرفی کسب و کار به سرمایه‌گذارهای جدید و شریک‌های تجاری در آینده، فراهم آوردن دید کلی و سیستمی به کسب و کار قبل از صرف هزینه‌های هنگفت، شفافیت و تمرکز بهتر روی عوامل محرک کسب و کار، انعطاف‌پذیری بیشتر برای تغییر مدل و نشان دادن همه تأثیر تغییرات در یک صفحه، شناخت بهتر تیم کسب و کار از چشم‌انداز کاری مدنظر و به عبارتی شفافیت اطلاعات کسب و کار. طراحی ساده و دسترسی آسان به اپلیکیشن بوم‌ساز کسب و کار استاندارد مشاغل خانگی و خرد زنان به نحوی که همه گروه‌های هدف بتوانند از آن استفاده کنند و از مزایای آن بهره ببرند با هدف اشتغال پایدار خانگی و تاب‌آوری در این نوع کسب و کارها امری حائز اهمیت است. مشاغل زنان در حاشیه شهر عموماً خانگی هستند و اندازه آن‌ها کوچک است. در این کسب و کارها برای نمونه خیاطی یک خانم هم‌زمان حسابدار، طراح، الگوساز، برشکار، فروشنده، بازاریاب و ... است. اگر قرار به توسعه کسب و کار و توسعه مهارت بانوان و هدایت آن‌ها به سمت اشتغال گروهی و پایدار محلی در اولویت باشد، باید هر بانو ذوق و مهارت خود را در کار پیدا کند و یک بخش کار را به عهده بگیرد و کار را با تیم‌سازی ادامه دهد. در این صورت، آموزش طراحی بوم کسب و کار به صورت تخصصی و تعیین جایگاه‌ها و نحوه ارتباطات در سیستم ضرورتی انکارناپذیر خواهد بود.

شهربانو

۲۳ شهریور
۸ آذر ۱۴۰۰
۲۳ شهریور ۱۴۴۳ شماره ۲۵۶۱

(۲)

سمانه سلطانی
کارشناس ارشد شهرسازی

(فروغ)

فضاهای امن محلی در شهر، چرا و چگونه؟

گاهی وقتی مادران را در خیابان می‌بینم که با عجله و نگرانی دست کودک خود را گرفته‌اند و از خیابان‌های شلوغ و پر از ماشین عبور می‌کنند ناخودآگاه ذهنم به زمان‌های گذشته برمی‌گردد، زمانی که خیابان با مفهوم امروزی‌اش زمین تا آسمان فاصله داشت و تنها نقش ترافیکی نداشت، آن روزها خیابان‌ها چقدر ایمن بودند که پدرها و مادرها می‌توانستند با خیال راحت بچه‌هایشان را به دل خیابان‌ها بفرستند. به یاد سینمایی «بچه‌های آسمان» می‌افتم، بچه‌هایی که مسیر خانه تا مدرسه را همراه با دوستانشان و همراه با بازی و بازیگوشی در کوچه‌پس‌کوچه‌های پرپیچ‌وخم شهر طی می‌کردند و در نهایت به مدرسه می‌رسیدند و بعد که از مدرسه بازمی‌گشتند، می‌توانستند در زمان اوقات فراغت خود در بعدازظهر، دوباره در فضای دلنشین و صمیمانه کوچه و محله خود با دوستانشان هم‌بازی شوند و مادران هم در همان فضای امن محلی، هم‌صحبت یکدیگر می‌شدند. در واقع، خیابان‌های محلی فضای امن اجتماعی بودند که همه نیازهای مادران و کودکان آن‌ها را تأمین می‌کردند، نیازهایی که مادران امروز باید در پارک‌های شهری، زمین‌های بازی کودکان، کلاس‌های ورزشی و ... به دنبال برآورده کردن آن باشند، مکان‌هایی که گاهی فاصله زیادی تا محل سکونت آن‌ها دارند. در صورت نزدیک بودن نیز بیشتر خیابان‌های شریانی مانعی برای رسیدن به آن‌ها شده‌اند. امروز دیگر نه تنها نقش اجتماعی خیابان‌های محلی به لطف نقش ترافیکی آن کم‌رنگ‌تر شده است، بلکه با مجموعه‌های جدیدی چون مجتمع‌های مسکونی روبه‌رو هستیم. در واقع، افزایش جمعیت شهرنشین در کشور، موجب گسترش مجتمع‌های انبوه مسکونی به عنوان جایگزین مسکن‌سازی سنتی در کلان‌شهرهای کشور شده است. شهر مشهد نیز از این تغییر الگو مستثنا نبوده است و امروز شاهد حجم وسیعی از مجتمع‌های مسکونی در شهرمان هستیم. اما باید توجه داشت که این تغییر الگو تغییری بسیار مهم در زندگی ساکنان آن‌ها به وجود آورده است و آن حذف حیاط خصوصی و معابر محلی با نقش اجتماعی است. در نبود حیاط خصوصی و معابر محلی، امروز فضاهای باز در مجتمع‌های مسکونی جایگزین نقش ارزشمند فضاهای محلی شده‌اند. در واقع، فضاهای باز باقی مانده در میان بلوک‌های ساختمانی جایگزین فضاهای محلی گذشته هستند که علاوه بر پیوند با طبیعت و تلطیف فضا، می‌توانند نقش‌های مختلفی در زندگی خصوصی و جمعی ساکنان مجتمع‌های مسکونی بازی کنند اما آیا واقعا تونسته‌اند آن نقش اجتماعی‌ای را که خیابان‌های محلی در گذشته داشته‌اند ایفا کنند؟

نگاهی به فضاهای باز مجتمع‌های ساختمانی پاسخ این پرسش را روشن می‌کند، فضاهای بازی که با پارکینگ ساکنین تبدیل یا بی‌هدف رها شده‌اند. این فضاهای باز با چه هدفی ایجاد شده بودند؟ برای پارکینگ؟ برای رها شدن بین آپارتمان‌ها؟ یا برای استفاده و بهره‌بردن ساکنان آن‌ها؟ اگر از یکی از مادران ساکن در این مجتمع‌ها درباره فضای مورد انتظار او بپرسید، قطعاً آینده‌ای را برای شما به تصویر می‌کشد با فضای باز در دسترس و ایمن که نیازهای روزانه خود و خانواده‌اش را بتواند در آن تأمین کند. در واقع، این فضاهای باز نوعی از فضاهای محلی هستند که اتفاقاً از پارک‌های شهری ما نیز شکل عمومی‌تری دارند زیرا آن‌ها به مثابه حیاط‌های عمومی محلی و برای استفاده‌های روزمره ساکنان محلی در نظر گرفته شده‌اند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد در برنامه‌ریزی برای استقرار کاربری‌های فضاهای باز محلی، گام نخست برآورده شدن گسترده وسیع نیازهای جسمی تاروخی روانی ساکنان مجتمع‌هاست. به این ترتیب، گونه‌های متنوعی از فعالیت‌ها، از اقتصادی تا ورزشی و از سرگرمی تا آموزشی و فرهنگی، مورد توجه قرار می‌گیرند.

امروز تأثیر مثبت کیفیت فضای باز بر سلامت جسمی و روحی انسان‌ها امری پذیرفته شده است و از فضاهای باز در مجتمع‌های مسکونی انتظار می‌رود خلأهای ناشی از نبود حیاط و فضای امن محلی را در زندگی ساکنان پر کند. اگرچه نقش کالبدی فضاهای باز پیرامونی مجتمع‌های مسکونی تفاوتی بنیادین با نقش حیاط در خانه‌های سنتی دارد، این فضاها می‌توانند در صورت طراحی درست، به جای اینکه بخواهند صرفاً به فضاهای بسته و محدود بالکن‌ها و مهتابی‌ها در طبقات یا حیاط‌های خصوصی کوچک در طبقه همکف، پارکینگ‌ها یا فضاهای مشترک بدون برنامه محدود شوند، به فضاهایی امن و اجتماعی برای ملاقات‌ها، رخدادها و تأمین نیازهای روزمره ساکنان خود تبدیل شوند.

